

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม และเศรษฐกิจของประเทศไทยที่พึ่งการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมพื้นฐาน (primary products) มาเป็นเวลานาน การพึ่งการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมพื้นฐานหรือสินค้าขั้นปฐมนี้ทำให้ประเทศต้องประสบกับข้อเสียเปรียบหลายประการ หรืออาจกล่าวได้ว่าการพึ่งการส่งออกสินค้าเกษตรกรรมพื้นฐานอย่างเดียวนั้น อาจทำให้ประเทศไทยมีอัตราการพัฒนารวมเร็วได้ ฉะนั้นประเทศไทยควรจะหันเหมาให้ความสนใจแก่ เศรษฐกิจอุตสาหกรรมให้มากขึ้น และสนับสนุนให้อุตสาหกรรมเป็นสาขาเศรษฐกิจที่จะนำการพัฒนาประเทศ (engine of growth) โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่มีความได้เปรียบภายในประเทศ เช่น อุตสาหกรรมที่ใช้ส่วนประกอบของแรงงานเป็นจำนวนมาก (labor intensive) และใช้วัตถุดิบที่มีอยู่อย่างเหลือเฟือภายในประเทศ เช่น อุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตสินค้าเกษตรกรรมเป็นวัตถุดิบ (Agro-Industries) เป็นต้น อนึ่ง ในการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมให้บรรลุผลตามเป้าหมายนั้น ตลาดรับซื้อผลผลิตอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยสำคัญ และการที่จะหวังพึ่งเฉพาะตลาดภายในประเทศ (Domestic Market) ให้เป็นตลาดรับซื้อผลผลิตอุตสาหกรรมทั้งหมดย่อมเป็นไปได้ยากเนื่องจากตลาดภายในมีจำกัดและอำนาจซื้อต่ำ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่ภายในประเทศมีระดับรายได้ค่อนข้างต่ำ ทำให้อำนาจซื้อต่ำไปควย ในการพัฒนาอุตสาหกรรมจึงจำเป็นต้องขยายตลาดไปสู่ภายนอก คือขยายการจำหน่ายไปยังตลาดต่างประเทศด้วย การวิจัยในเรื่องนี้จะสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก โดยที่ผลผลิตที่ส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศอาจมีทั้งอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าที่มีเป้าหมายขั้นสุดท้ายเพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกโดยตรง จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาว่า หากประเทศไทยจะมุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกในอนาคต มีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด และอุตสาหกรรมประเภทใดควรที่จะส่งเสริม โดยทำการวิเคราะห์ถึงอุปสงค์ และพยากรณ์ขนาดของอุปสงค์ต่อสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกของไทยในตลาดต่างประเทศ

จุดประสงค์ในการทำการวิจัย

การวิจัยในเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาว่า ในการพัฒนาและให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนั้นมีโอกาสที่จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ แต่ในการศึกษาจะมุ่งเฉพาะปัจจัยทางด้านอุปสงค์ โดยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์ และทำการพยากรณ์ขนาดของอุปสงค์ต่อสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกในระยะ ๑๐ ปีข้างหน้า

ขอบเขตของการวิจัยจะครอบคลุมถึงเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ต้องการวิเคราะห์และตรวจดูขนาด และแนวโน้มการส่งออกสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภทที่เลือกศึกษาที่ส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศว่ามีมูลค่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพียงใดและมีปลายทางการส่งออก (Destination) เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
๒. วิเคราะห์ถึงตัวประกอบทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อขนาดของอุปสงค์โดยจะคำนวณหาค่าของความสัมพันธ์ของอุปสงค์กับการเปลี่ยนแปลงของระดับรายได้และราคาในตลาดผู้ซื้อ
๓. ทำการพยากรณ์ขนาดของอุปสงค์ต่อสินค้าอุตสาหกรรมที่ส่งออกไปยังตลาดต่าง ๆ ในระยะ ๑๐ ปีข้างหน้า (๒๕๑๕-๒๕๒๕)
๔. ในการพยากรณ์ขนาดของอุปสงค์ ได้อาศัยข้อสมมุติประการหนึ่งคือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสิ่งกีดกันทางการค้า หรือนโยบายการค้าของกลุ่มประเทศต่าง ๆ ฉะนั้นในการศึกษาจึงได้แสดงถึงสภาพของนโยบาย และสิ่งกีดกันทางการค้าต่าง ๆ เช่น กำแพงภาษี และการจำกัดปริมาณการนำเข้าที่เป็นอยู่ไว้ด้วย

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

การวิจัยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ข้างต้น จะก่อให้เกิดข้อสรุปอันจะเป็นประโยชน์ในการที่รัฐจะวางนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออก และนโยบายการค้าระหว่างประเทศเพื่อขยายการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมบางชนิดได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ เนื่องจากการวิจัยในเรื่องดังกล่าวจะทำให้ทราบคำตอบในเรื่องต่อไปนี้ คือ

๑. เพื่อทราบถึงโครงสร้างของสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย ตลอดจนแนวโน้ม (trends) ของการส่งออกของสินค้าอุตสาหกรรมที่เลือกศึกษามีแนวโน้ม

ใหม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรและมีปลายทางการส่งออก (Destination) เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

๒. เพื่อทราบถึงตัวประกอบทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อปริมาณความต้องการหรืออุปสงค์ต่อสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกของไทย

๓. เพื่อทราบถึงสภาพความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถพยากรณ์ขนาดของอุปสงค์ต่อสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกในอนาคตของประเทศไทยได้

จากการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบข้างต้นจะทำให้ทราบถึงช่องทางและโอกาสที่ประเทศไทยจะดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุน เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออก และนโยบายกวดกระหวางประเทศเพื่อขยายการส่งออกโดยถูกต้องนั่นเอง นอกจากนี้ การวิจัยจะช่วยให้เราคาดหมายได้ว่า ประเทศไทยมีโอกาสที่จะขยายการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมแต่ละชนิดได้มากน้อยเพียงใดและประเทศใดจะเป็นตลาดที่สำคัญในอนาคต และหากมีการครองตลาดอัตราการค้าเข้ากับประเทศผู้ซื้อใดบ้าง เราก็จะสามารถพยากรณ์ได้ว่า จะขยายการส่งออกได้เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด

วิธีการดำเนินการค้นคว้าวิจัย

ในการวิจัยจะอาศัยข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับมูลค่าส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม, ระบุรายได้ (GNP) ของประเทศผู้ซื้อ, ดัชนีราคาสินค้าอุตสาหกรรม, ประชากร และ อัตราแลกเปลี่ยนซึ่งได้จากเอกสาร, วารสาร ของสหประชาชาติ ดังต่อไปนี้ UN, ECAFE, Foreign Trade Statistics of Asia and the Far East; UN, Yearbook of National Account Statistics; UN, Monthly Bulletin of Statistics; IMF, ... International Financial Statistics

ข้อมูลดังกล่าวจะนำมาวิเคราะห์หาแนวโน้มในการส่งออก และวิเคราะห์หาค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์โดยแบบจำลองที่อาศัยวิธีการทางเศรษฐมิติที่เรียกว่า Method of Least Square Techniques นอกจากนี้ในการวิจัย ยังได้สร้างแบบจำลองเพื่อพยากรณ์ขนาดของอุปสงค์ต่อสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกในอนาคตอีกด้วย

ปัญหาและอุปสรรคในการค้นคว้าวิจัย

การวิจัยในเรื่องนี้ประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการคือ

๑. ปัญหาคานข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่น่ามาศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิที่ปรากฏอยู่ในเอกสารวารสารขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลภายในประเทศ อันได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่าส่งออกของไทย และข้อมูลต่างประเทศ ได้แก่ข้อมูลเกี่ยวกับระดับรายได้ (GNP.) ดัชนีราคาสินค้าอุตสาหกรรม ประชากร และอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศผู้ซื้อ ข้อมูลดังกล่าวมีใ้คงอยู่ในสภาพที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ทันที จำเป็นต้องปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมและถูกต้องเสียก่อน จึงทำการวิเคราะห์ได้ ข้อมูลบางอย่าง เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับดัชนีราคาสินค้าอุตสาหกรรม ก็มีข้อบกพร่องบางประการ ดังที่ได้ให้รายละเอียดไปในบทที่ ๓ ที่เกี่ยวกับข้อมูล อนึ่ง ข้อมูลที่น่ามาศึกษาจะเป็นข้อมูลในช่วงเวลา ๑๐ ปี คือ พ.ศ. ๒๕๐๕-๒๕๑๔ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สามารถหาข้อมูลที่เกี่ยวของได้ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด และในการนี้ได้พยายามจะขยายช่วงที่ศึกษาออกไป เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่าง (observations) ในการวิเคราะห์ให้มากกว่า ๑๐ ตัวอย่าง แต่กระทำไม่ได้เนื่องจากช่วงก่อนปี ๒๕๐๕ ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งออกที่แสดงทิศทางการค้าควมมีอยู่อย่างไม่เป็นระบบ และในช่วงที่ทำการจัดเก็บข้อมูลมูลค่าล่าสุดจะปรากฏอยู่ถึงปี ๒๕๑๔ เท่านั้น

๒. ปัญหาเทคนิคในการวิจัย เนื่องจากข้อจำกัดในคานข้อมูลดังกล่าว ดังนั้น ในการวิเคราะห์อุปสงค์และพยากรณ์ขนาดอุปสงค์ จึงสามารถสร้างแบบจำลองที่รวมเอาตัวกำหนดทางเศรษฐกิจ (Variables) เพียงไม่กี่ตัวเข้าไว้ในแบบจำลอง และจะเป็นแบบจำลองสมการเดียว (Single Demand Equation Model) อีกประการหนึ่ง เนื่องจากมูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยส่งออก จะมีมูลค่าเพียงเล็กน้อย เมื่อเทียบกับข้อมูลรายได้ประชาชาติ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การวิเคราะห์ อุปสงค์โดยผลทางสถิติไม่คุ้มค่าที่ควรในชั้นแรก จึงทำการทดลองหลายครั้ง โดยใช้ทั้งสมการเส้นตรงธรรมดาและสมการในรูปของ \log จนกระทั่งได้ Regressions ที่มีคุณภาพและผ่านการทดสอบ.